

KOŚCIÓŁ KATOLICKI W CZASACH KOMUNISTYCZNEJ DYKTATURY

MIĘDZY BOHATERSTWEM A AGENTURĄ

pod redakcją
Ryszarda Terleckiego
i ks. Jana Szczepaniaka

STUDIA I MATERIAŁY **1**
tom

Institut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Krakowie

Wydział Historii Kościoła
Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie

Wydawnictwo WAM

Kraków 2007

Wprowadzenie

Projekt publikowania opracowań opartych na dokumentach komunistycznego aparatu bezpieczeństwa, przechowywanych w archiwach Instytutu Pamięci Narodowej, zrodził się wiosną 2006 r. W archidiecezji krakowskiej powstała wówczas komisja „Pamięć i troska”, powołana przez ks. kard. Stanisława Dziwisza dla oceny sytuacji, powstałej w wyniku ujawniania kolejnych faktów współpracy osób duchownych z bezpieką w latach 1944-1989. Zadaniem komisji było wypracowanie zasad oceny moralnej faktu współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa oraz norm postępowania duszpasterskiego w przypadku jej podjęcia. Komisja opracowała Memoriał, który został przyjęty jako dokument Konferencji Episkopatu Polski. Równocześnie ks. Kardynał poprosił historyków pracujących na Papieskiej Akademii Teologicznej, by podjęli się oceny zasadności zarzutów stawianych księżom. Ponieważ pracownicy Wydziału Historii Kościoła PAT nie chcieli występować w roli recenzentów, badających jedynie wiarygodność faktów, ujawnionych już przez media lub publikacje naukowe, przyspieszono realizację wcześniejszego pomysłu powołania zespołu badawczego, opracowującego materiały zgromadzone w archiwach IPN, dotyczące prześladowania i inwigilowania Kościoła katolickiego. Do zespołu zaproszeni zostali historycy z Papieskiej Akademii Teologicznej oraz Instytutu Pamięci Narodowej, a wydania efektów prac tego zespołu podjęło się wydawnictwo WAM, należące do Ojców Jezuitów.

Prace nad przygotowaniem pierwszego tomu Studiów i materiałów rozpoczęły się w sierpniu 2006 r., a zakończyły w połowie stycznia 2007 roku. Umieszczono w nim zarówno rozprawy poświęcone działalności Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa, jak i sylwetki osób duchownych inwigilowanych lub pozyskiwanych przez bezpiekę. Zdecydowano również o rozszerzeniu tomu o opublikowane dokumenty Służby Bezpieczeństwa. W trakcie opracowywania tomu pierwszego zebrano też większość materiałów do tomu drugiego, który ukaze się w połowie 2007 r.

Redaktorzy Studiów i materiałów przewidują opracowywanie i publikowanie kolejnych tomów, poświęconych przede wszystkim archidiecezji krakow-

skiej. Podstawą publikowanych prac będą dokumenty IPN, poddane gruntownej analizie i uzupełnione o inne źródła historyczne. Celem planowanej serii wydawniczej jest ukazywanie zarówno przykładów niezłomnej postawy Kościoła w okresie komunistycznej dyktatury, jak i przypadków zdrady oraz sprzeniewierzenia się swojemu powołaniu przez osoby duchowne. W kolejnych tomach możliwe będzie umieszczenie polemik lub wyjaśnień, odnoszących się do tekstów opublikowanych w tomie poprzednim, pod warunkiem spełnienia wymogów naukowej rzetelności.

W cytowanych dokumentach autorzy i redaktorzy ograniczyli swoje ingerencje do poprawy lapsus calami, błędów ortograficznych oraz wstawienia znaków interpunkcyjnych.

Ks. dr hab. Jan Szczepaniak, prof. PAT
Prof. dr hab. Ryszard Terlecki